

Dede Korkut Kitabı'nda Kahramanların Problem Çözme Yöntemleri ve Dede Korkut Kitabı'nın Eğitimde Kullanılması*

*Problem Solving Method of the Heroes in the Book of Dede Korkut
and Using the Book of Dede Korkut in Education*

Yrd. Doç. Dr. Mustafa GÜLTEKİN**

Özet

Dede Korkut Kitabı üzerine yapılan çalışmaların, Türk halk bilimi araştırmalarında önemli bir yeri vardır. Türk edebiyatının en değerli hazinelerinden biri olan Dede Korkut Kitabı, sadece olduğu veya yazıya geçirildiği dönemin değil, aynı zamanda günümüz sosyal, kültürel ve eğitim alanındaki sorunların çözümünde de faydalanılabilecek eserlerden biridir. Bu makalede, Türk halk bilgisi ürünlerinin Dede Korkut Kitabı özelinde eğitimde ve genç kuşaklara problem çözme becerisi kazandırılmasında kullanılması ele alınmış ve Dede Korkut Kitabı'nda kahramanların problem çözme yöntemleri incelenmiştir. Tespit edilen problem çözme yöntemlerinden hareketle Oğuz toplumunun dünya görüşüne dair değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Dede Korkut Kitabı, eğitim, problem çözme

Abstract

Studies on the Book of Dede Korkut have an important place in Turkish Folklore researches. Book of Dede Korkut is considered as one of the most valuable heritages of Turkish Literature and is accepted as one of the studies which could be utilized in solving not only periodical but also contemporary problems in social, cultural and educational fields. In this paper, utilization of Turkish Folklore products, specifically the Book of Dede Korkut, in gaining problem-solving ability to the younger generation is analyzed and heroes' methods of problem-solving is examined in the book of Dede Korkut. Moving from the described methods of problem-solving, consideration about world-view of Oghuz society is made.

Keywords: The Book of Dede Korkut, education, problem solving

Bir edebî eserin, değişen koşullar içerisinde yeni anlamlar kazanması ve okur/dinleyici/izleyici için yeni işlevler yüklenmesi, ona edebî olma özelliğini veren ve edebî esere süreklilik kazandıran yönüdür. Bunun en dikkate değer örneklerinden biri Türk kültürü ve edebiyatının önemli şaheserlerinden olan Dede Korkut Kitabı'dır. Dede Korkut Kitabı, olduğu ve

* Bu makale ilk olarak, E.Ü. Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü tarafından düzenlenen "III. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kongresi: Dede Korkut ve Türk Dünyası" (19-23 Ekim 2015, Çeşme-İzmir) adlı kongrede bildiri olarak sunulmuştur. Mevcut makale söz konusu bildirinin yeniden gözden geçirilmiş ve genişletilmiş şeklidir.

** Gaziantep Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, gultekin@gantep.edu.tr

yazıya geçirildiği dönemde Oğuzların yaşam biçimini, dünya görüşünü, kültürünü yansıtmaması kadar günümüz toplumunun güncel problemlerinin çözümüne katkı sunacak bir içeriğe ve niteliğe sahip olması bakımından da dikkatle değerlendirilmesi gereken bir eserdir.

Değerler eğitimi, günümüz eğitim sisteminin güncel ve önemli sorunlarından birini oluşturmaktadır. Bu çerçevede eğitim- öğretim hayatının her kademesinde, akademik bilgi öğretimi süreçlerinin yanı sıra kültürel kimlik ve toplumsal değerlerin genç nesillere aktarılması, benimsetilmesi de bugün tartışılan konuların başında gelmektedir. Bu konuda dikkate değer bir başka husus da eğitim süreci içinde genç nesillere problem çözme becerisinin kazandırılmasıdır. Karşılaştığı problemlere analitik bir bakış açısıyla yaratıcı çözümler üretebilen bireyler yetiştirmek eğitim sistemimiz içerisinde sorgulanması gereken bir husustur. Bu bağlamda genelde Türk halk bilgisi ürünlerinin, özeldense Dede Korkut Kitabı'nın günümüz insanının yaşadığı problemlere çözüm üretecek yeni bakış açılarıyla okunması ve değerlendirilmesi yararlı olacaktır.

Ekici, "(...) kitabı her okuyuşta yeni unsurlar keşfetmek, bir edebî eserin okuyucusuna verebileceği estetik duyguyu ve zevki bir daha tatmak mümkündür" ifadelerinden sonra Dede Korkut Kitabı'nın yazıya geçiriliş sebebiyle ilgili şu değerlendirmeleri yapar:

"(...) geçmişte yaşamış atalarımızın hatıralarını canlı tutmak, bazı Oğuz kahramanlarının başarılarını dile getirmek önemli, ama tatmin edici değildir. Bize göre, kitabın ismini bilmediğimiz yazarı, kendi yaşadığı yüzyıldaki sorunlara geçmişten bazı örnekler vererek bir çözüm bulma çabasıdır. Dede Korkut Kitabı bu çabanın sonucunda yaratılmış bir eser olmalıdır. Yazarın amaçlarından en önemli olanı ise, hiç şüphesiz, kendi devrindeki toplumun içinde bulunduğu karmaşadan çıkış yolları hakkındadır" [Ekici 2001: 50].

Ekici'nin bu değerlendirmelerinde vurguladığı hususlar, günümüz Türk toplumunun yaşadığı problemlere çözüm üretmede genelde Türk destanlarından, özeldense Dede Korkut Kitabı'ndan istifade edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda Eğitim Fakültelerinin Türkçe Eğitimi ve Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi alanlarında yürütülen yüksek lisans ve doktora tez çalışmaları ve çeşitli bilimsel araştırmalarda Türk eğitim hayatında halk bilgisi ürünlerinin değerlendirilmesi ele alınmaktadır. Örneğin, Şirin Çatal (2009) tarafından hazırlanan "İlköğretim Türkçe Derslerinde Dede Korkut Hikâyelerinin Değerlendirilmesi", Sema Güney (2009) tarafından hazırlanan "Drama Tekniklerinin 4. ve 5. sınıflarda Kullanımı (Dede Korkut Hikâyeleri Örneği)"; Muhammet Yıldırım (2011) tarafından hazırlanan "Dede Korkut Destanlarının Kültürel Açısından İncelenmesi ve Eğitimde Kullanılabilirliği" ve Gülcan Uyumaz (2012) tarafından hazırlanan "Dede Korkut Hikâyelerinde Çocuk Eğitimi" başlıklı yüksek lisans tezleri ve Ayşe Yücel Çetin'in (2011) "Dede Korkut Hikâyelerinde Karakterler ve Değer Öğretimi" adlı bildirisi Türk eğitim sistemi içerisinde özel olarak Dede Korkut Kitabı'ndan istifade edilmesine yönelik inceleme, değerlendirme ve önerilerin ele alındığı çalışmalardan bazılarıdır.

Makalemizde Dede Korkut Kitabı'nda yer alan anlatmalarda kahramanların karşılaştıkları problemlere veya yaşanan sorunlara çözüm üretme yöntemleri tespit edilerek değerlendirilmiş, genç kuşaklara değerler eğitimi verilmesi ve problem çözme becerisinin kazandırılmasında Dede Korkut Kitabı'ndan nasıl yararlanılabileceği tartışılarak, bu konudaki çeşitli önerilerimize yer verilmiştir. 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda "Türk Millî Eğitiminin Amaçları" şu şekilde sıralanmaktadır:

Madde- Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk İlke ve İnkılaplarına ve Anayasa'da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insani, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan

haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgî, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır" [Çetin 2010: 25].

Kanunla belirlenen bu amaçlara bağlı olarak ilkokul, ortaokul ve liselerde okutulmakta olan Türkçe ve Türk Edebiyatı ders programlarının gerek genel gerekse özel amaçlarında da bu durum ön plana çıkmaktadır. İlkokul Türkçe derslerinin genel amaçları içerisinde;

"*Düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerini geliştirmek; bilimsel, yapıcı, eleştirel ve yaratıcı düşünme, kendini ifade etme, iletişim kurma, iş birliği yapma, problem çözme ve girişimcilik gibi temel becerilerini geliştirmek; millî, manevî, ahlâkî, tarihî, kültürel, sosyal, estetik ve sanatsal değerlere önem vermelerini sağlamak; millî duygu ve düşüncelerini güçlendirme*" [MEB 2009: 12] gibi hususlara yer verilmiştir. Benzer amaçlar ortaokul Türkçe dersleri için de belirlenmiştir.

İlkokuldan liselere kadar tüm eğitim kademelerinde genel amaçların kanun koyucu tarafından bu şekilde tespit edilmesi oldukça önemlidir. Millî Eğitim temel kanununda ve Türkçe programlarında yer alan bu genel amaçlar, halk bilgisi ürünlerinin ve bu çerçevede destanların işlevleri ile örtüşmektedir.

William R. Bascom, halk bilgisi ürünlerinin işlevlerini;

"1. Eğlenme, eğlendirme ve hoşça vakit geçirme işlevi, 2. Toplumsal kurumlara ve törenlere destek verme işlevi, 3. Eğitim ve kültürün genç kuşaklara aktarılması işlevi, 4. Toplumsal ve kişisel baskılardan kurtulma işlevi" [Ekici 2007: 124-215; Bascom 2005: 125-151] şeklinde dört başlık altında toplamıştır.

Destan araştırma ve incelemelerinde kullanılan terimler üzerine yazdığı makalesinde Ekici, destan terimini tanımlarken destanların "*dinlendiğinde veya okunduğunda millî değerleri, şahsî değerlerin üstünde tutmayı benimseten*" [Ekici 2002: 18] bir yaratma olduğunu ifade eder.

Bu tespitler, Türk destanlarının; destanların özellikleri, anlatma geleneği, destan anlatıcıları, destanların içeriği ve tür özellikleriyle ilgili bilimsel incelemelerin yanı sıra uygulamalı halk bilimi (Oğuz 2002) çalışmaları veya folklor araştırmalarında üçüncü boyut (Ekici 2004) olarak adlandırılan yaklaşımlarla değerlendirilmeleri gerektiğini de ortaya koyar.

Halk bilimi araştırmalarında bilimsel problemlerin aydınlatılması kadar, sosyal problemlerin çözümüne yönelik çalışmaların da yapılması, özellikle eğitim alanında yaşanan problemlere halk bilimsel bakış açısıyla çözümler üretilmesi gerektiği de göz ardı edilmemelidir. Bu bağlamda halk bilgisi ürünlerinin içerik analizinde eğitimle ilgili hususların özellikle üzerinde durulmalı ve bu durumun hedef kitle tarafından da kavranmasına önem verilmelidir. Problem çözme becerisi de bunların başında gelmektedir.

Türkçe Sözlükte problem, "1. Teoremler veya kurallar yardımıyla çözülmesi istenen soru, mesele. 2. Sorun. 3. Davranışları normal olmayan ve özel olarak eğitilmesi gereken (kimse)" şeklinde tanımlanmıştır. Dede Korkut Kitabı problem ve problemlerin çözümüne yönelik yaklaşımlar çerçevesinde okunduğunda;

- a. Alp tipinin özelliklerine uygun olarak kahramanlık ve cesarete dayalı savaşçı yeteneğin kullanılarak çözüm üretilmesi
- b. Dede Korkut'a ve Oğuz beylerine danışarak çözüm üretme
- c. Dua aracılığıyla problemlerin çözüme kavuşturulması
- d. Akıl ve mantık ilkelerine bağlı analitik çözümler üretilmesi şeklinde dört başlık altında değerlendirebileceğimiz yöntemlerin var olduğu görülmektedir.

Bunları Dede Korkut Kitabı'ndan seçtiğimiz örneklerle değerlendirmek yararlı olacaktır.

a. Alp Tipinin Özelliklerine Uygun Olarak Kahramanlık ve Cesarete Dayalı Savaşçı Yeteneğin Kullanılarak Çözüm Üretilmesi

Dede Korkut Kitabı'nda yer alan anlatılarda kahramanların hünerli ve erdemli olmalarından bahsedilir. Ali Duymaz, hüner ve erdem kavramlarını değerlendirdiği makalesinde şu tespitleri yapar:

"Dede Korkut Kitabında kahramanların ve Oğuz hayatının iki umdesi vardır. Bunlardan biri kılıçla sembolize edilen baş kesip kan dökmektir ki bu daha ziyade hüner sözüyle ifade edilmektedir. Diğeri ise ekmekle sembolize edilen "aç doyurmak, yalnızca donatmak" tır. Bu ise erdem kavramıyla izah edilebilecek bir özelliktir... Dede Korkut Kitabındaki kahramanların "hüner" ve "erdem" sahibi olmaya teşvik edildikleri, Oğuz hayatının en temel iki unsurunun bunlar olduğu açıkça ortadadır" [Duymaz 1999: 198].

Buradan hareketle, destan kahramanlarının karşılaştıkları pek çok problemi, özellikle de düşmanla karşı karşıya kaldıklarında, kahramanlık temasına uygun olarak savaşçı yönün ön plana çıkarıldığı görülür. Kahramanların esaretten kurtarılması, düşmanla mücadele vb. destan türünün özelliklerine uygun olarak anlatılarda ele alınır.

b. Dede Korkut'a ve Oğuz Beylerine Danışarak Çözüm Üretme

Dede Korkut Kitabı'nın giriş bölümünde Dede Korkut tanıtılırken kullanılan "Oğuzun ol kişi tamam bilicisi-y-idi. Ne dir-ise olur-idi. Gayıbdan dürlü haber söyler-idi" ve "Korkut Ata Oğuz kavminin müşkülünü hall ider-idi. Her ne iş olsa Korkut Ataya tanışmayınca işlemezler-idi. Her ne ki buyursa kabul iderler-idi. Sözin tutup tamam iderler-idi" [Ergin 1997: 73] ifadeleri problem çözmede veya herhangi bir eyleme karar vermeden önce danışma mekanizmasının devreye sokulduğunu göstermektedir. Dede Korkut'un mukaddime-nin diğer kısımlarında işlenen özellikleri göz önüne alındığında bilge bir şahsiyet olarak belirli problemlerin çözümünde kendisine danışılan bir kişi olduğu gibi herhangi bir işe karar vermede danışılan bir konumda olduğu görülmektedir.

Kam Püre'nin Oğlu Bamsı Beyrek anlatmasında Banu Çiçek'in kardeşi Delü Karçar'ın kız isteyenini öldürmesinden çekinen Beyrek'in babası, Kalın Oğuz Beylerine danışmaya karar verir. Beyler kızı ancak Dede Korkut'un isteyebileceğini belirtirler [Ergin 1997: 124-125]. Bu durum bir bilene danışma anlayışının Dede Korkut dışındaki Oğuz beyleri için de geçerli olduğu görülmektedir. Ancak çözüm yine Dede Korkut tarafından yerine getirilmektedir.

c. Dua Aracılığıyla Problemlerin Çözüme Kavuşturulması

Dirse Han Oğlu Boğaç Han Anlatması, Bayındır Han'ın düzenlediği toyda "oğlı kızı olmayanı Allah Teâlâ kargayupdur, biz dahı kargaruz" [Ergin 1997: 78] ifadeleriyle gerekçelendirildiği şekliyle sosyal olarak konununun kara otağa oturtulup altına kara keçe seril-

mesi ve kara koyun yahnisi ikram edilerek oğlu veya kızı olanlara göre daha farklı bir muameleye tabi tutulması ile başlar. Anlatının bu kısmında temel problemin çocuk sahibi olmamak olduğu görülür. Problemin sebebi olarak da Allah'ın çocuk sahibi olmayan kişiyi "karga"dığı ve bu nedenle Oğuz toplumunun da buna bağlı olarak çocuksuz kişiye bu şekilde yaklaştığı anlaşılmaktadır. Anlatının ilerleyen kısımlarında problem, kaynağıyla bağlantılı bir şekilde çözüme kavuşturulur. Bayındır Han'ın toyundan evine dönen Dirse Han, karşılaştığı muameleyi eşine anlatır ve sebebini sorar. Bu sorgulamanın da "*bu karayıb bana ya bendendür, ya hatundandır*" ve "*senden midür, benden midür?*" ifadeleriyle yapılması oldukça anlamlıdır. Dirse Han, çocuksuzluğu bir problem olarak kabul etmekte ve Allah'ın bu cezasına ya kendisi ya da eşi nedeniyle uğradıklarını düşünmektedir.

Dirse Han'a eşi bu konuda çözüm için şunları söyler:

"Hay Dirse Han, bana kazab itme, incinüb acı sözler söyleme, yiründen örü turgıl, ala çadırın yir yüzine dikdürgil, atdan aygır deveden bugra koyundan koç öldürgil, İç Oğuzun Taş Oğuzun biglerin üstüne yıgnak itgil, aç görseñ toyurgıl, yalıncağ görseñ tonatgıl, borcluyı borçından kurtargıl, depe gibi et yığ, göl gibi kımız sağdur, ulu toy eyle, hacet dile, ola kim bir ağzı dualının alkışı-y-ile Tanrı bize, bir müsülman ayal vire" [Ergin 1997: 81].

Bu önerileri yerine getiren Dirse Han, "*bir ağzı dualının duası ile*" erkek çocuk sahibi olur. Anlatıda problemin sebebi ile problemin çözüm yolu arasında bir bağ kurulduğu dikkati çekmektedir. Çocuk sahibi olamamak birey kaynaklı bir nedenle Allah tarafından verilen bir ceza olarak değerlendirilirken, çözümün de yine yapılacak iyi işler neticesinde "*ağzı dualı*" birinin duası sonucunda gerçekleştiği görülür.

Benzer durum, Bay Büre Beg Oğlu Bamsı Beyrek anlatmasında çocuksuzluk probleminin ortadan kaldırılmasında da görülmektedir. Çocuksuzluğun nedeni bu anlatıda da "*Allahu teala meni kargayubdur*" şeklinde açıklanmakta ve çözüm için hep birlikte dua ettikleri görülmektedir. Ancak burada kullanılan ve anlatıda işlenen olayların yaşandığı dönem ile anlatının icra edildiği veya yazıya geçirildiği dönem arasında bir karşılaştırma içeren bir arasöz [Türkmen 2004] çözüm üretilmede dua kadar dua edenlerin veya duaya katılanların özelliklerine işaret etmektedir. "*Ol zamanda biglerün alkışı alkış, karkışı karkış idi, duaları müstecab olur idi*" [Ergin 1997: 117] şeklindeki bu arasözün kullanımı dua sonucunda çocuk sahibi olma motifini pekiştirmiştir.

d. Akıl ve Mantık İlkelerine Bağlı Analitik Çözümler Üretilmesi

Dirse Han Oğlu Boğaç Han anlatmasında problem ve çözüm üretme ile ilgili dikkati çeken bir başka örnek de Dirse Han'ın oğlunun boğa ile karşı karşıya kaldığı sahnedir. Boğanın meydana salınması üzerine meydandan kaçmayan oğlan, boğa ile mücadele eder; ancak ne boğa oğlanı ne de oğlan boğayı yenebilir. Bu sırada oğlanın analitik bir bakış açısı ve var olan bir bilginin yeni bir duruma uyarlanması olarak değerlendirilebilecek bir çözüm ürettiği görülür. Oğlan, "*bir tama direk ururlar, ol tama tayağ olur, ben bunun alınna neye tayağ olurın tururın*" [Ergin 1997: 82] diyerek, yumruğunu çeker ve boğa yere serilir. Anlatıda boğanın gücüyle ilgili tasvirler, kahramanın fizik gücünü ifade etmede önemli bir unsurdur. Kahraman boğayı alt ederek, "Boğaç" adını alır. Ancak fizik gücünün boğayı yenmeye yetmediği bir durumda aklın ve mantığın işletildiği ve çözüme gidildiği de burada vurgulanması gereken bir diğer durumdur. Hatta nihai çözüme aklın devreye sokulması suretiyle ulaşıldığını söylemek mümkündür.

Bu yaklaşım Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı anlatmasında da yer almaktadır. Kan Turalı boğa ile karşı karşıya geldiğinde, tıpkı Boğaç Han anlatmasında olduğu gibi, ne boğa Kan Turalı'yı ne de Kan Turalı boğayı yener. Bu durumda Kan Turalı "*Bu dünyayı erenler akt-ile*

bulmuşlardır, bunun önünden sıçrayayım, ne hünerim var-ise ardından göstereyim" [Ergin 1997: 189] şeklinde akıl yürütme yoluyla boğayı alt eder.

Sonuç

Dede Korkut Kitabı; Türk Dili, kültürü, edebiyatı, tarihi ve sanatı bakımından taşıdığı değer kadar günümüz eğitim sisteminin temel problemlerine çözüm üretmede ve Türk millî eğitimin genel amaçlarının gerçekleştirilmesinde, genç nesillere değer eğitimi verilmesinde kullanılabilecek bir eser olarak da değerlendirilebilir. Kitapta yer alan anlatılarda kahramanların karşılaştıkları problemlere çözüm üretmede tecrübeden istifade etmeleri, bilge bir şahsiyet olarak Dede Korkut'a danışmaları, var olan bilgileri yeni durumlara uygulamaları veya uyarlamaları, destan kahramanının fizik gücünün yanı sıra erdemli, akıllı bireyler olarak ön plana çıkmaları analitik bir bakış açısıyla çözüm üretmede örnek olarak değerlendirilmelidir. Eser bu yönüyle öğrencilerin analiz, sentez ve değerlendirme gibi üst bilişsel becerilerinin gelişimi açısından büyük katkı sunacaktır.

Sözlü gelenekte nesiller arasında aktarılan sadece anlatıların metni değil, aynı zamanda bu anlatılar aracılığıyla kodlanan değerler sistemidir. Bu değerler sisteminin kültürel miras olarak değerlendirilmesi ve işlevsel olarak yaşayabilirliğinin güvence altına alınmasına yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

İlkokul, ortaokul ve liselerde halk kültürü/ halk bilimi dersleri seçmeli değil zorunlu ders olarak okutulmalı; halk bilimi bölümü mezunlarının halk bilimi öğretmeni olarak atanması hususunda gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- 📖 BASCOM W. R. [2005]. *Folklorun Dört İşlevi Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 2*, Ankara: Geleneksel Yay., ss. 125-151.
- 📖 ÇETİN İ. [2010]. "Türk Dili ve Edebiyatı Öğretiminin Yasal Temelleri", *Dil ve Edebiyat Öğretim Yöntemleri*, Ed. Prof. Dr. İsmet Çetin, Ankara: Nobel Yay., ss. 23-34.
- 📖 ÇETİN A. Y. [2011]. "Dede Korkut Hikâyelerinde Karakterler ve Değer Öğretimi", *Dede Korkut ve Geçmişten Geleceğe Türk Destanları Uluslararası Sempozyumu*, Ed. Yılmaz Yeşil, Ankara: Türksöy Yay., ss. 323-332.
- 📖 DUymAZ A. [1999]. "Dede Korkut Kitabında "Hüner" ve "Erdem" Kavramları Üzerine", *IV. Türk Dünyası Yazarlar Kurultayı, 5-6 Kasım 1998 Ankara*, Bildiriler Kitabı, Ankara, ss. 187-198.
- 📖 EKİCİ M. [2002]. "Destan Araştırma ve İncelemelerinde Kullanılan Bazı Terimler Hakkında." *Milli Folklor*, S. 54, ss. 11-18.
- 📖 EKİCİ M. [2004]. "Halk Bilimi Araştırmalarında Üçüncü Boyut", *Türklük Bilimi Araştırmaları TÜBAR*, S. 16, ss. 13-20.
- 📖 EKİCİ M. [2007]. *Halk Bilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri*, Ankara: Geleneksel Yay.
- 📖 ERGİN M. [1997]. *Dede Korkut Kitabı I Giriş-Metin-Faksimile*, Ankara: TDK Yay.
- 📖 OĞUZ Ö. [2002]. *Küreselleşme ve Uygulamalı Halkbilimi*, Ankara: Akçağ Yay.
- 📖 OY, A. [1959]. "Dede Korkut Kitabında Kahramanların Doğumları ve Çocukluk Devreleri", *Türk Dil, Dil ve Edebiyat Dergisi*, C. IX, S. 97, ss. 26-28.
- 📖 MEB [2009]. *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)*, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- 📖 Türkmen F. [1998]. "Dede Korkut Hikâyelerinde Ara Sözcükler (Digression)", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, C.1, S.41, ss. 153-160.